

VLB-Congres

Stikstofstress: dilemma's en kansen voor de agrarische sector

Sjaak van der Tak

3 juni 2022

Van harte gefeliciteerd!

V.L.B.⁹⁵
jaar!

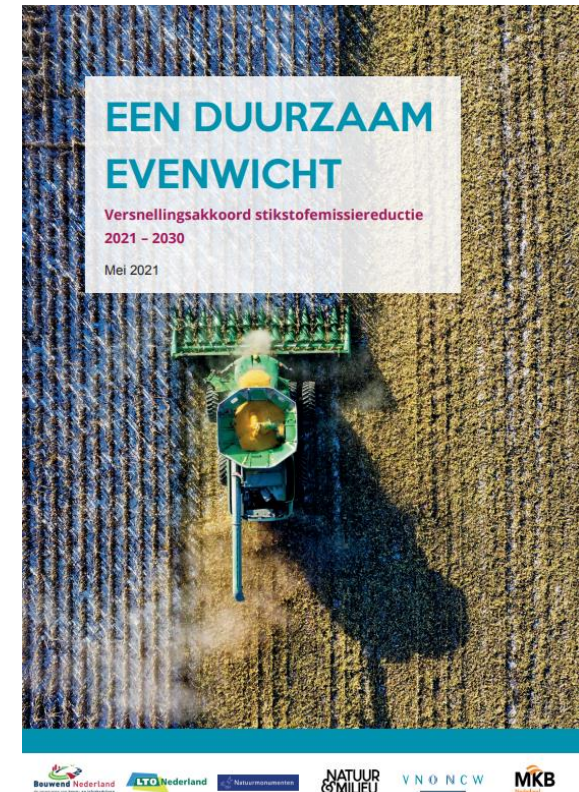
*vereniging van accountants- en
belastingadviesbureaus*

Waarom grote stress om stikstof ?

- Stikstof uit meerdere sectoren daalt neer in natuurgebieden
- Impact voldoet (modelmatig) niet aan Europese regelgeving (Habitat- en Vogelrichtlijn)
- Oplossing was Programmatische Aanpak Stikstof (PAS); onderuit gehaald door Raad van State met grote gevolgen
- Stikstofemissie moet omlaag om stikstofruimte te creëren → maatregelen!

Versnellingsakkoord Stikstofemissiereductie (2021 – 2030)

- Coalitie: Bouwend Nederland, Natuur en Milieu, VNO-NCW/MKB Nederland, Natuurmonumenten, LTO Nederland
- Doelen *Duurzaam Evenwicht*:
 - Versnelling vermindering uitstoot stikstof
 - Versterking natuur
 - Toekomstperspectief landbouw
 - Ruimte voor economische ontwikkeling
- Gebiedsgerichte aanpak met substantiële investeringen in innovatie, vrijwillige verplaatsing, vrijwillige uitkoop stoppers en omvorming naar duurzamere bedrijfsvoering

Een duurzaam evenwicht

Versnellingsprogramma
stikstofreductie

LTO Nederland

Handreiking aan de formatietafel

Waarom? Boeren in Nederland hebben toekomstperspectief nodig. In het stikstof-dossier is behoefte aan juridische zekerheid en voldoende financiering. Dat kunnen we niet alleen. Een brede samenwerking met andere economische sectoren en natuur is cruciaal. Die samenwerking is spannend en vraagt een stap vooruit, maar levert wél de meeste slagkracht op.

LTO stelt daarom, samen met andere partijen, een versnellingsprogramma voor. Ons aanbod is dat we als sector de komende jaren sneller dan voorzien voortgang boeken in emissiereductie op weg naar 2030. Daar staat tegenover dat ondernemers geholpen worden bij de keuzes waar ze voor staan om dat doel te halen.

€ 6 mld.

Innovaties direct op het boeren erf

- Innovatieve stalsystemen
- Managementmaatregelen
- Extensivering

€ 5 mld.

Piekbelaasters

- Keuze voor ondernemer tot stikstofreductie door:
- Innoverende aanpassingen
 - Vrijwillig verplaatsen van bedrijf
 - Vrijwillig stoppen

€ 3 mld.

Agrarisch natuurbeheer

Boeren belonen voor maatschappelijke diensten die niet in de prijs van het product terugkomen

N

-40%

2021 2030

Doel

Sneller reductiedoel halen voor 177 mol ruimte in natuurherstel en economie (landbouw, industrie & bouw)

9 jaar lang structureel
ca. 1,7 mld. investeren

Metten, onderzoeken en monitoren

Realtime metingen in stal
Meer meten in de praktijk,
minder via modellen

Stikstof-registratie-systeem

Nationale stikstofbank
Extern salderen via bank
Voorkomen van weglek

Gebieds-gerichte aanpak

Maatwerk per regio
Keuzevrijheid in aanpak
2 jaar plannen, dan uitvoer

Grond blijft agrarische grond

Grond van stoppers of
verplaatsters inzetten voor
extensievere landbouw

EEN DUURZAAM EVENWICHT

Versnellingsakkoord stikstofemissiereductie
2021 – 2030

Mei 2021

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en infraorganisaties

LTO Nederland

Natuurmonumenten

NATUUR
& MILIEU

V N O N C W

MKB
Nederland

Coalitieakkoord

- Wat niet:
 - Geen gedwongen krimp of massale onteigening
 - Geen zonering van bovenaf
 - Geen halvering van de veestapel
- Wat wel?
 - 50% reductie in 2030; evenredig per sector
 - Gebiedsgerichte aanpak
 - Vrijwillige uitkoop en zo mogelijk verplaatsing
 - Innovatie
 - Geld voor het zgn 'Stikstoffonds' (25 miljard)

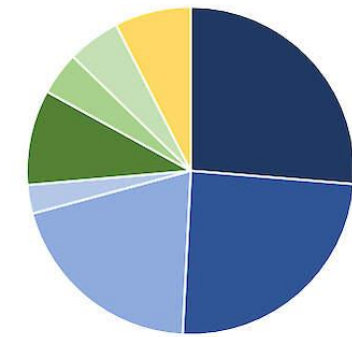
Maatregelen stikstoffonds

Herstructurering landbouw

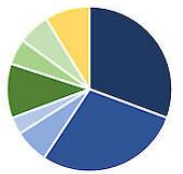
- Opkoop veehouderijen
- Financiële afwaardering grond
- Uitbreiden natuurareaal
- Kaderrichtlijn Water

Perspectief blijvers

- Natuurinclusieve landbouw
- Innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen
- Versterken ondernemerschap
- Uitvoeringskosten

2022-2030
€20 miljard

2031-2035
€5 miljard

Keuze kabinet: gebiedsgerichte aanpak

- Extensivering
- Omschakeling
- Innovatie
- Legalisering
- Verplaatsing
- Grondbank voor jonge boeren, extensiveren en natuurbeheer

Waar staan we nu?

- Eén groot juridisch moeras
- Nog steeds geen zicht op legalisatie van PAS-melders
- Grote onzekerheid bij agrarische ondernemers over toekomst
- Focus op stoppen; niet op innovatie en toekomstperspectief
- Eerste inzicht in 'opkoopregelingen'

Wat vindt LTO?

- Geen zicht op realistische en haalbare doelen
- Geen borging (economisch) landbouwperspectief
- Verschuiving van geld naar innovatie ipv opkoop
- Opkoop altijd vrijwillig én ten dienste van de blijvers; onteigening is onbespreekbaar
- PAS-melders (én interimmers, knelgevallen) moeten gelegaliseerd worden
- KDW niet als absolute waarde
- ‘Woest aantrekkelijke’ regelingen zijn nog maar de vraag

Hoe kunnen jullie ons én onze leden helpen?

- Toetsing beleid en maatregelen op praktische, juridische en fiscale uitvoerbaarheid
- Knelpunten én oplossingen in beeld brengen
- In gesprek met ondernemers én bedrijfsopvolgers
- Neem actief deel aan het debat

“Van dure grond en stenen kun je niet eten!”

- Een man van naam; alom erkend en geprezen
- Gedreven, maar ook bezeten met hart voor de boerenpraktijk
- Verbinder en doorbijter met oog voor compromis
- Erkend en buitengewoon deskundig in zijn vak
- Denkkraft jarenlang ingezet voor alle boeren en tuinders in Nederland met belangrijke resultaten

Namens alle boeren en tuinders

Grote dank!

Dank voor uw aandacht!

Meer weten: [**lto.nl**](https://lto.nl)